

כלי מחקר זה נלקח מתוך **מאגר כלי המחקר** של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: מדריך ראיון מובנה למחצה לסבתות של ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

פוחת בשנת: לא צויין, על ידי: לא צויין

מטרת הכלי	1	לבחון את חוויית הסבתא לילד עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
סוג כלי המחקר	2	ראיון חצי מובנה
אוכלוסיית היעד	3	במחקר של סונדוס פאטמה זבידאת (2017) סבתות לילדים עם משי"ה. במחקר של פינדלר ועמיתים (2017) סבתות ואימהות לילדים עם משי"ה.

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

שם המחקר	מק"ט
סונדוס פאטמה זבידאת (2017), צמיחתן האישית ורווחתן הנפשית של סבתות ערביות במשפחות לילדים עם/וללא מוגבלות שכלית: תרומתם של מאפיינים אישיים ובין אישיים. בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד, אוניברסיטת בר אילן	633 למחקר המלא
פרופ' פינדלר ליאורה, זבידאת סונדוס פאטמה, רכבי נטלי וסקבירסקי נטלי (2017). אימהות וסבתות במשפחות לילדים עם/וללא מוגבלות שכלית התפתחותית בחברה הערבית. בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד, אוניברסיטת בר אילן.	114 למחקר המלא

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

מתווה - ראיון סבתות לנכדים עם מוגבלות שכלית

פתיח: הצגת המחקר: המחקר נועד ללמוד על סבתות במשפחות לילדים עם נכות

(נערך בבר אילן, להציג גם את תפקיד המראיין)

הדגשת הסודיות והאנונימיות.

בקשת רשות להקליט - יועבר בעילום שם, ויעשה שימוש אך ורק לצורכי המחקר, ואפשר לעצור את המחקר בכל רגע נתון אם לא מתאים לכן לענות על השאלות.

ספרי לי קצת על עצמך: (לשתוק כדי לקבל תשובה ספונטנית בהתחלה)

- בת כמה את ?
- מה מצבך המשפחתי ?
- האם את עובדת ?
- מה את עושה בימים אלה ?

ספרי לי על המשפחה שלך: (לשתוק כדי לקבל תשובה ספונטנית בהתחלה)

- כמה ילדים יש לך ?
- מה הגילאים שלהם ?
- כמה בנים וכמה בנות ?
- האם כולם גרים איתך בבית ?
- כמה נכדים יש לך (בנים ובנות) ? בני כמה הם ?
- הם של הבת או הבן ?
- איפה הם גרים ? איך את מגיעה אליהם ?

ספרי לי על (שם הנכד בעל מוגבלות): (להשאיר זאת פתוח, ולראות לאן לוקחת את זה)

○ מה שם שלו? הגיל שלו? איפה ממוקם בסדר הלידה?

○ באיזה גיל היה כשידעת שיש לו מגבלות שכלית?

(בשאלות שאחרי כד שיהיה תמיד התייחסות גם לנכדים האחרים ולברר האם יש הבדלים? לנסות להגדיר את

ההבדלים בין הסבתאות לילד הזה לבין הסבתאות לילדים אחרים.)

1. מה זה בשבילך להיות סבתא?

○ מה הדברים שאת אוהבת לעשות עם הנכדים?

○ מה הדברים שאת פחות אוהבת לעשות עם הנכדים?

• איך היותך סבתא מתבטאת ביומיום/בשגרה? (לראות איך השיחה תזרום)

○ כל כמה זמן נפגשת עם הנכד/ה, מי יוזם את המפגש? מה מתרחש בו? מי נמצא בו? האם המפגשים

קבועים וכו'?

2. האם תוכלי לתאר את היחסים בינך לבין הנכד/ה?

(בהתייחס לכל הנכדים, גם לצאת מהכללי אל הנכד עם המוגבלות)

○ מתערבת בחינוכו? האם הקשר הוא רק לשם הנאה, מעין חברות, ממלא פונקציות הוריות,

מתראים רק לעיתים רחוקות, נועד ע"מ לסייע לבן/בת .

4. מהי עבורך משמעות לידת וגידול נכד עם מוגבלות שכלית התפתחותית, את יכולה לשתף אותנו ברגשות

ובמחשבות שלך?

○ איך נודע לך על הנכות? האם היית שותפה לתהליך של האבחון וההתמודדות הראשונית? האם היה מי

שיסייע לך בכך?

○ האם את מרגישה שתורמת/ תומכת? כיצד זה מתבטא?

○ האם את מרגישה שאת מקבלת משהו חדש מהתפקיד הזה?

5. האם השתנה בחיך לאחר לידת הנכד? במה?

○ כשאת חושבת על תפקידים שיש לך בחיים - בזוגיות, בעבודה, כהורה, כחבר.. איזה מקום תופס תפקיד

הסבתא? מבחינת זמן, מבחינת חשיבות...??

○ לדוגמא: (יש כאילו שמספרים שלהיות סבתא זה ממלא מקום מרכזי בחיים שלהם. יש שמספרים שיש

להם הרבה עיסוקים אחרים או שהם מרגישים שעכשיו זה הזמן שלהם לעצמם. איך את תופסת את זה?)

○ במידה ויש עוד נכדים – סיפרת שיש לך עוד נכדים, כשאת חושבת על הקשר איתם – האם הוא

שונה/דומה, במה?

6. מה למדת על עצמך מאז שנולד הילד עם הנכות?

- האם התפקיד השתנה מאז שהנכד/ה נולדה? במה? איך זה היה בהתחלה?
- במה בא לידי ביטוי היום המגבלות של הנכד/ה? (לבדוק האם יש התאמה של היחסים, הבית למצב המיוחד).
- כסבתא מה עזר לך בהתחלה? מה היו הקשיים?
- האם את סבורה כי הצרכים המיוחדים של הנכד/ה עיצבו את תפקיד הסבות שלך?
- האם הבן/הבת ובני זוגם תופסים את תפקיד הסבות בצורה דומה לזו שאת תופסת?
- האם מרגישה שעברת שינוי? במה? .

7. האם למדת על ביתך/כלתך מאז שנולד הילד עם הנכות? מה למדת?

8. מה למדת על משפחתך מאז שנולד הילד עם הנכות?

- האם יש פער בין איך שאת תופסת את התפקיד לבין איך שבן זוגך או ילדיך?
- האם תפיסותיהם של בני המשפחה משפיעות עלייך? איך?
- האם את פועלת לפי תפיסתם או מנסה לפעול לפי תפיסת עולמך?

9. איך החברה מתייחסת לנכד/לתפקיד שלך.

10. בנושא הכרת התודה

- **איך הבת/ הכלה שלך מתייחסת למה שאת עושה כסבתא?**
 - האם את מרגישה שהבת/כלה שלך מכירה תודה לכל מה שאת עושה?
 - אם כן, איך היא מבטאת את הכרת התודה? (מתנות, ביקורים, עוזרת בעבודת הבית?), האם היית רוצה שהיא תתייחס אחרת?
 - אם לא, איך היית רוצה שהיא תתייחס? אולי אם היא מכירה תודה ומתייחסת היית מביאה לעשייה אחרת?
- **איך המשפחה ושאר הילדים מתייחסים למה שאת עושה כסבתא?**
 - האם את מרגישה המשפחה שלך מכיר תודה לכל מה שאת עושה.
 - אם כן, איך הם מבטאים את הכרת התודה?
- **איך הנכדים/ות מגיבים לזה? (מתייחסים כמובן מאליו, מביעים הערכה ותודה, דורשים הרבה..)**
 - האם היית רוצה שהם יעשו/יגיבו/יתייחסו אחרת? האם התייחסות אחרת היית מביאה לעשייה אחרת שלך?

11. לסיום, יש אולי משהו שלא עלה במהלך הראיון והיית רוצה לשתף? אולי מחשבה או חוויה כלשהי שזכרת בה

במהלך השיחה...